

До реєстр. № 10235 від 09.11.2023

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 9 січня 2024 року (протокол № 96), розглянув проект Закону України про внесення до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо деяких заходів із забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, реєстр. № 10235 від 09.11.2023, поданий народним депутатом України Гнатенком В.С. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки законопроект спрямований на сприяння забезпеченню житлом внутрішньо переміщених осіб за рахунок виявленого безхазяйного нерухомого майна, яке перебуває у комунальній власності.

Для досягнення поставленої цілі проектом Закону України пропонується внести зміни до статті 20 "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб", відповідно до яких протягом двох місяців з дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо деяких заходів із забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб" органи місцевого самоврядування:

1) проводять заходи з виявлення, фіксації фактів наявності, взяття на облік та прийняття у комунальну власність безхазяйного нерухомого майна в порядку, визначеному законодавством;

2) затверджують порядок передачі у власність безхазяйного нерухомого майна, придатного для проживання внутрішньо переміщеним особам. Отримання такого майна може відбуватися за рахунок житлових сертифікатів на придбання об'єкта житлової нерухомості, отриманих відповідно до Закону України "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України";

3) формують переліки виявленого та отриманого у комунальну власність безхазяйного нерухомого майна, яке потребує ремонту та може бути передане у власність внутрішньо переміщеним особам після реконструкції та/або ремонту і включають такі переліки до відповідних цільових програм підтримки внутрішньо переміщених осіб на період дії воєнного стану в Україні.

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення проекту Закону такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що законопроект буде мати вплив на показники державного бюджету (приведе до збільшення його видатків). У висновку вказаного комітету зазначається, що в порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та статті 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроекту не надано належного фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), що у свою чергу позбавило можливості визначити вартісну величину впливу законопроекту на дохідну та видаткову частини бюджетів.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі - ГНЕУ) висловлює до законопроекту низку суттєвих зауважень. Зауважує, що у проекті не передбачені заходи щодо пошуку власника чи іншої особи, яка має відповідні права на зазначений об'єкт, що створює ризики порушення вимог статті 41 Конституції України, за якою право приватної власності є непорушним. Вказує, що запропоновані у законопроекті положення щодо взяття на облік органами місцевого самоврядування безхазяйного майна не узгоджуються із частиною другою статті 335 ЦК, статтею 330 Цивільного процесуального кодексу України, а також із частиною п'ятнадцятою статті 18 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Також ГНЕУ звертає увагу на практичну неможливість у двомісячний строк реалізувати запропоновані у законопроекті заходи, оскільки порядок прийняття у комунальну власність безхазяйного нерухомого майна має визначатися з урахуванням вимог статті 335 Цивільного кодексу України, згідно з якою орган місцевого самоврядування, на території якого розміщений зазначений об'єкт нерухомості, має звернутися до органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, і тільки після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйної нерухомої речі вона за заявою органу, уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, може бути передана за рішенням суду у комунальну власність.

Міністерство фінансів України вказує, що законопроект потребує доопрацювання в частині визначення реалістичних та обґрунтованих джерел здійснення видатків на реконструкцію або ремонт безхазяйного майна, яке може бути передане у власність внутрішньо переміщеним особам, оскільки у Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» відповідної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам не передбачено.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака надіслав до Комітету науково-правовий висновок, згідно з яким інститут вважає недоцільним розглядати та приймати законопроект, оскільки він створює подвійність нормативно-правового регулювання та не розв'язує проблематики у відповідній сфері.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету також звернули увагу на наступне:

1. Запропонована у законопроекті норма, відповідно до якої *органи місцевого самоврядування затверджують порядок передачі у власність безхазяйного нерухомого майна, придатного для проживання внутрішньо переміщеним особам*, створює умови, за яких правила і умови передачі такого майна внутрішньо переміщеним особам (строки, документи, вимоги тощо) відрізнятимуться в різних населених пунктах України в залежності від порядків, які будуть прийняті відповідними сільськими, селищними, міськими радами, їх виконавчими органами, а також районними та обласними радами. Таким чином, зазначена норма закладає підґрунтя для потенційно нерівних прав і можливостей для внутрішньо переміщених осіб, які перебувають в різних регіонах. У зв'язку із зазначеним запропонований підхід щодо фактичного формування окремих порядків передачі майна різними органами місцевого самоврядування вбачається неприйнятним.

2. Зміст законопроекту зводиться до зобов'язання органів місцевого самоврядування здійснити певні дії. При цьому, варто зазначити, що Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» має чітке розмежування компетенції сільських, селищних, міських рад, їх виконавчих органів, а також районних і обласних рад. Однак законопроектом не визначено, який саме орган місцевого самоврядування повинен буде здійснити передбачені проектом Закону дії (наприклад, сільська чи районна рада). Відповідна правова невизначеність зумовить перекладання обов'язків від одного органу до іншого і, як наслідок, невиконання закону.

3. Законопроект фактично має характер наказу, оскільки ним пропонується встановити прямі зобов'язальні норми разової дії (*протягом двох місяців провести заходи з виявлення безхазяйного майна, прийняти порядок передачі такого майна та сформулювати його перелік*). Тобто, після виконання відповідних пунктів положення проекту Закону стануть неактуальними. Такий підхід не є характерним для законів.

Враховуючи зазначене та з урахуванням всіх наявних до законопроекту зауважень, Комітет ухвалив рішення:

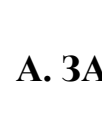
1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо деяких заходів із забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, реєстр. № 10235 від 09.11.2023, поданий народним депутатом України Гнатенком В.С. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого

скликання та за наслідками розгляду в першому читанні повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України - голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

